

CREȘTEREA ȘI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ SUSTENABILĂ ȘI CALITATIVĂ

Vadim MACARI, dr., conf. cercet., IEFS

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab.,
profesor cercetător, IEFS

În articol sunt cercetate în mod sistemic câteva aspecte importante teoretico-metodologice, cu implicații practice, ale categoriilor și proceselor de creștere și dezvoltare economică sustenabilă și calitativă, fiind realizate anumite abordări noi ale problemelor investigate.

Cuvinte cheie: creștere economică durabilă, creștere economică calitativă, teorii ale creșterii economice, conținutul și delimitările creșterii economice, limitele și factorii creșterii economice, tipuri de creștere economică, creștere economică extensivă, intermediară și intensivă, dezvoltare economică cantitativă, sustenabilă și calitativă, factori ai dezvoltării economice sustenabile, dezvoltare umană durabilă.

Introducere. Una dintre cele *șapte priorități* stabilite în Programul de activitate pentru anii 2011-2014 al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” este asigurarea în Republica Moldova a unei *creșteri economice durabile*. Guvernul și-a pus scopul să acționeze în vederea *schimbării paradigmei de dezvoltare* a țării de la o economie bazată pe consum la o economie bazată pe investiții, inovații și competitivitate. S-a pus sarcina de a asigura o *creștere economică robustă, organică și echilibrată*.

Continuitatea stabilității macroeconomice reprezintă o condiție esențială pentru menținerea unei *creșteri economice durabile și echilibrate* și se asigură prin implementarea următoarelor *măsuri*:

- realizarea și menținerea stabilității prețurilor;
- promovarea unei politici flexibile a cursului de schimb al monedei naționale;
- promovarea unei politici bugetar-fiscale echilibrate, cu gestionarea prudentă a datoriei de stat, care să permită asigurarea stabilității finanțelor publice pe termen mediu și lung;
- reducerea presiunii fiscale asupra economiei și extinderea accesului la finanțare.

Și ceea ce este foarte important, în următorii ani se preconizează de a stopa exodusul populației și de a asigura o creștere economică calitativă de 6-7% anual. Se depun eforturi pentru a rupe cercul vicios al creșterii economice bazate pe consum, alimentat din *remitențe* și asigurat din *importuri*, prin *reindustrializarea economiei* [1].

Conținutul de bază

Conținutul și delimitările creșterii economice. Alături de preocuparea pentru analiza și modelarea procesului de creștere și a factorilor acesteia, s-au constituit diferite concepții cu privire la *esența, sensul și trăsăturile dinamicii economice*. Caracterizarea dezvoltării economice în timp și spațiu și desprinderea trăsăturilor definitorii

SUSTAINABLE AND QUALITATIVE ECONOMIC GROWTH AND DEVELOPMENT

Vadim MACARI, PhD, conf. researcher, IEFS

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD,
researcher professor, IEFS

The article systematically investigates several important theoretical and methodological aspects, with practical implications, of the categories and processes of sustainable and qualitative economic growth and development; some new approaches to investigated problems have been made.

Key words: durable economic growth; qualitative economic growth; theories of economic growth, content and delimitation of economic growth; limits and factors of economic growth; types of economic growth; extensive, intermediate and intensive economic growth; quantitative, sustainable and qualitative economic development; factors of sustainable economic development; durable human development.

Introduction. One of the *seven priorities* determined in the Program of the Government's activity for 2011-2014 "European Integration: Freedom, Democracy, Welfare" is to ensure the *sustainable economic growth* in the Republic of Moldova. The Government has as its *object* to *change the country's development paradigm* from a consumer-based economy to an economy, based on investment, innovation and competitiveness. It was set a task to ensure *strong, organic and balanced economic growth*.

The continuity of macroeconomic stability is an essential one for maintaining a *durable and balanced economic growth*; it is ensured by implementation of the following *measures*:

- achieving and maintaining price stability;
- implementing a flexible national currency exchange policy;
- implementing a balanced budget-fiscal policy; careful management of the public debt, enabling medium and long term stability of public funds;
- reducing fiscal burden on the economy and extending access to financing.

And what is very important, it is expected to stop the exodus of the population in the coming years and to ensure a qualitative economic growth of 6-7% annually. Efforts are made to break the vicious circle of the economic growth based on consumption, fueled by *remittances* and ensured by *imports* and the *economy's reindustrialization* [1].

The basic content

Content and Delimitation of the Economic Growth. Along with the concern for the analysis and modeling of a growth process and its factors, different conceptions of the *essence, meaning and characteristics of economic dynamics* have been founded. The characterization of the economic development over time

ale creșterii economice în diferite etape și țări au la bază serii statistice mai mult sau mai puțin consistente, în funcție de informațiile disponibile. Analizele privind creșterea economică se bazează pe indicatori agregați, rezultați din contabilitatea națională, care pun în evidență mișcarea economică pe perioade lungi de timp și permit desprinderea unor trăsături generale ale dinamicii economice [2].

Macroanaliza își are începuturile în secolul al XVIII-lea, perioadă care coincide, în fapt, cu stadiul inițial de constituire și afirmare a economiei ca știință. Sunt reprezentative în acest sens lucrările economistului François Quesnay, "Tabloul economic" elaborat de el fiind considerat ca o investigație genială în acest domeniu pentru acea perioadă. El are meritul de a fi conceput **pentru prima dată o reprezentare coerentă a funcționării economiei ca rezultat** al interacțiunii unor subsisteme ale economiei cu roluri specifice, interconectate prin fluxuri reciproce de dublă natură: materiale și valorice.

În secolul al XIX-lea, studiul unor probleme macroeconomice a fost continuat de reprezentanți ai economiei politice clasice. Astfel, cercetările lui A. Smith și apoi D. Ricardo cu privire la diviziunea muncii la scara societății, natura și cauzele avuției națiunilor, înzestrarea economiei cu factori de producție, schimburile economice internaționale etc. au dus la **concepția lor referitoare la progresul și dezvoltarea economiilor naționale**.

În prima parte a secolului al XX-lea, pe fondul unor tot mai evidente dezechilibre și distorsiuni economice și sociale cu care au fost confruntate economiile naționale, s-au intensificat **cercetările legate de echilibru și creștere economică**. Dar, abia după criza economică din 1929-1933 se poate vorbi despre o deplasare a preocupărilor economiștilor de la analiza cu preponderență a problemelor microeconomice și pe termen scurt la analiza cu predilecție a problemelor macroeconomice și pe termen lung. Marea depresiune a impus cu necesitate **abordarea proceselor macroeconomice dinamice**.

Prima și cea mai semnificativă reacție de adaptare a științei economice la asemenea cerințe este datorată economistului englez **J. M. Keynes**. În scopul de a susține teoretic necesitatea intervenției statului în economie ca factor corectiv și stabilizator în desfășurarea normală a activității economice și de a fundamenta instrumentele acestei intervenții, Keynes, în cunoscuta lucrare "Teoria generală", **elaborează un model al cererii și ofertei agregate bazat pe realitățile economice din acea perioadă**, fundamentat, în mare parte, pe o **analiză statică**. Abia după cel de-al doilea război mondial se realizează, în plan teoretic, **sinteza propriu-zisă dintre abordarea macroeconomică și abordarea dinamică**, întruchipată inițial de neokeynesiști și apoi de alți economiști [3].

Preocupările economiștilor în acest domeniu au condus la diferite puncte de vedere cu privire la conceptele de creștere economică. Astfel, economistul american **S. Kuznets consideră creșterea economică** a unei țări ca „o mărire a capacității ei de a furniza în măsură tot mai mare diferite bunuri economice, această capacitate

and space and the exposure of defining traits of the economic growth in different phases and countries are based on statistical series, more or less consistent, according to the available information. Analyses of an economic growth are based on aggregated indicators, resulting from the National Accounts, which emphasize economic movement for long periods of time and allow the exposure of general features of the economic dynamics [2].

The macro-analysis began in the 18th century – a period which coincides with the initial stage of formation and affirmation of the economy as a science. In this respect, the works of the economist François Quesnay are representative; his "Economic Table" is considered as a brilliant investigation in this area for that period. For the first time, he developed a **coherent representation of the economy's functioning** as a result of interaction of economy's subsystems of specific roles, interconnected by reciprocal fluxes of double nature: material and value.

In the 19th century, the study of macroeconomic problems was continued by the representatives of a classical political economy. Thus, the research of A. Smith and afterward D. Ricardo concerning division of labor on the social scale, nature and causes of the wealth of nations, economy's saturation with production factors, international economic changes, etc., led to their **concept of progress and development of national economies**.

In the first part of the 20th century, against the background of more obvious economic and social imbalances and distortions, which national economies faced, **researches of equilibrium and economic growth** have intensified. But only after the economic crisis of 1929-1933, it can be talk about the shift of the economists' concerns from the analysis of mainly micro-economic short-term problems to the analysis of macroeconomic long-term problems. Great Depression enforced the necessity of the **dynamic macroeconomic processes approach**.

The first and most significant reaction of the economics' adaptation to such requirements belongs to the British economist **J. M. Keynes**. For the purpose of theoretical support of the necessity of state intervention in the economy as a corrective and stabilizing factor in the normal course of economic activity and in order to substantiate tools of this intervention, Keynes – in his famous "General Theory" – **develops a model of aggregate supply and demand based on economic realities of that time** and chiefly on *static analysis*. Just after the Second World War, the *synthesis per se of the macroeconomic approach and dynamic approach*, embodied in neo-Keynesians initially and after that in other economists has been realized theoretically [3].

Concerns of economists in this field have led to different views on the economic growth concepts. Thus, the American economist **S. Kuznets considers the economic growth** of a country as "an increase in its capacity to provide with the expanding number of different economic goods; this capacity is based on necessary technological and institutional

fiind bazată pe adaptările tehnologice și instituționale necesare” [4].

J. Marie Albertini *definește creșterea economică* drept “un ansamblu de fenomene și schimbări structurale, care însoțesc îmbunătățirea performanțelor cantitative ale economiei” [5].

Alți economiști înțeleg prin *creșterea economică* sporirea venitului pe locuitor, determinată în mod obișnuit prin raportarea venitului național sau a produsului intern brut la populație. După părerea economistului francez *Fr. Perroux*, numai *sporul cantitativ pe termen lung constituie creștere economică*, cel pe termen scurt definind *expansiunea*.

Creșterea economică reflectă, deci, o evoluție pozitivă, ascendentă a economiei, pe termen mediu și lung, evoluție care nu exclude existența unor oscilații conjuncturale sau chiar a unor regresive economice temporare.

În opinia unor autori, *creșterea economică este sinonimă cu dezvoltarea economică*. Marea majoritate a economiștilor consideră, însă, că *aceste concepte nu trebuie opuse unul altuia, dar nici suprapuse în totalitate*. Astfel, deși cele două concepte au unele elemente de interferență (ambele sunt procese evolutive, au la bază combinarea și utilizarea acelorași factori, finalitatea socială a ambelor procese o constituie îmbunătățirea calității vieții oamenilor etc.), ele au o sferă de cuprindere diferită. Dacă *sfera de cuprindere a creșterii economice* o constituie *sporirea cantitativă a economiei naționale*, a rezultatelor economice ale acesteia prin VN sau PIB pe locuitor, în schimb, *sfera de cuprindere a dezvoltării economice o constituie și modificările calitative în structura economiei naționale*: tehnologică, interramuri, economico-socială, organizațională, teritorială etc., precum și în nivelul de viață al oamenilor.

În concluzie, *dezvoltarea economico-socială* reflectă multitudinea aspectelor *cantitative și calitative* interdependente, proprii evoluției societății, iar *creșterea economică* este percepută *mai mult ca modificări cantitative* ale dinamicii activității economice.

Dezvoltarea economică reliefează ansamblul transformărilor cantitative și structural-calitative ce au loc în cadrul vieții economico-sociale, al mecanismului economic, inclusiv în modul de viață și de gândire al oamenilor.

Conceptelor de creștere economică și dezvoltare economică li se asociază și *conceptul de progres economic*. Acesta evidențiază sensul și specificul dezvoltării din fiecare etapă în comparație cu etapele anterioare și constituie suportul unei viziuni optimiste asupra destinului omenirii [3].

Creșterea economică constă în sporirea rezultatelor activității economice la nivel macroeconomic și *se exprimă prin* ritmul de creștere a indicatorilor macroeconomici (PIB, PNB, VN). Frecvent, variația acestor indicatori este corelată cu *evoluția demografică*.

Creșterea PIB potențial este un *proces pe termen lung* și constă în creșterea producției potențiale. *PIB potențial* este acel volum al producției pentru care capacitatea de producție este deplin utilizată. *Creșterea PIB* potențial este echivalentă cu creșterea capacității de

adjustments” [4].

J. Marie Albertini *defines the economic growth* as “a set of phenomena and structural changes that accompany the improvement of a quantitative performance of the economy” [5].

Other economists mean by the *economic growth* the raise of per capita income, usually determined by dividing of a national income or GDP to population. According to the French economist *Fr. Perroux*, *only the long-term quantitative rise is the economic growth*, but the short-term one defines the *expansion*.

Thus, *the economic growth reflects* a medium- and long-term positive increasing development of the economy, a trend, which does not exclude the existence of cyclical fluctuations or even temporary economic reversals.

According to some authors, *the economic growth is synonymous with the economic development*. However, most economists consider that *these concepts should not be opposed to each other, but they are not completely overlapping*. Thus, although these two concepts have some elements of interference (both of them are evolutionary processes, based on combining and using the same factors; the social purpose of both processes is to improve people's quality of life, etc.), they are different in scope. While *the scope of economic growth* is the *quantitative increase of the national economy* and its economic performance of National Income or GDP per capita, the *scope of economic development* consists also of the *qualitative changes of the national economy's structure*: technological, inter-branch, economic, social, organizational, territorial, etc., as well as changes in people's living standards.

In conclusion, *economic and social development* reflects multitude of interrelated *quantitative and qualitative* aspects, peculiar to the society's evolution, while *the economic growth* is perceived *more as quantitative changes* of the economic activity's dynamics.

The economic development outlines the totality of quantitative and structural-qualitative changes, which take place in economic and social life, in the economic mechanism, including lifestyle and thinking of people.

The concept of the economic progress also associates with the concepts of the economic growth and economic development. It highlights purpose and the development specific of each stage compared with earlier stages, and makes the support of an optimistic view upon the mankind's destiny [3].

The economic growth includes the increase of the economic activities' results at the macroeconomic level and is expressed by the growth rate of macroeconomic indicators (GDP, GNP, National Income). Frequently, these showings' changes correlate with the demographic evolution.

Growth of the potential GDP is a *long term process*, consisting of the potential production's growth. The *potential GDP* is that volume of production for which the production capacity is fully utilized. *Growth of the potential GDP* is equivalent to growth of the production

producție la nivel național și este un *rezultat al investițiilor* efectuate.

Creșterea economică este determinată de **factori direcți și indirecți**:

- **directi:**

- creșterea populației active;
- „investițiile” în capitalul uman;
- creșterea volumului capitalului utilizat;
- schimbările tehnologice;

- **indirecți:**

- instituțiile (instituțiile financiare, administrațiile private etc.);
- guvernul.

Creșterea economică pe termen lung are două surse importante:

- **creșterea cantitativă a factorilor de producție** utilizați și aceasta poartă denumirea de **creștere economică extensivă**;

- **creșterea calitativă a factorilor**, adică creșterea **eficienței** utilizării factorilor de producție (**a productivității acestora**); rezultatul este creșterea economică **intensivă**.

Descrierea creșterii economice se realizează cu ajutorul **funcției de producție**:

$PIB = f(\text{muncă, capital, progres tehnic})$ (1)

Așadar, **creșterea economică derivă din cantitatea și calitatea factorului muncă**, existent într-o țară care poate determina o **creștere economică sănătoasă** numai în condițiile în care se înregistrează și o **creștere a stocului de capital**. Altfel, creșterea cantității de muncă utilizată în condițiile în care stocul de capital rămâne constant determină utilizarea factorilor de producție cu o eficiență din ce în ce mai mică, ceea ce determină o scădere a producției pe locuitor.

Calitatea factorului uman se referă atât la calificare, gradul de cultură, dar și la starea de sănătate a populației, la longevitatea acesteia.

Progresul tehnic, denumit în modelele economice consacrate (cel al lui Robert Solow și cele care au urmat acestuia) **factor rezidual**, este în prezent unul dintre cei mai importanți factori ai creșterii economice, fiind o sursă importantă a creșterii productivității factorilor de producție și, deci, a **creșterii economice intensive** [2].

Teoria creșterii economice este una care vizează pe termen lung, iar punctul de pornire este reprezentat de funcția de producție.

Teoria clasică a creșterii economice a fost dezvoltată de Smith, Ricardo și Malthus. Ea se bazează pe legea randamentelor descrescătoare și descrie evoluția economiei în condițiile în care pământul este o resursă limitată, iar populația este în creștere. În aceste condiții, Malthus a opinat că populația este condamnată să trăiască la nivelul de subsistență. Legea randamentelor descrescătoare avea ca rezultat faptul că, atunci când pământul este limitat, creșterea populației determină reducerea salariilor la nivelul la care numărul populației rămâne constant. *Clasicii au omis aportul progresului tehnic la creșterea economică*.

Keynesismul consideră că venitul național crește pe seama creșterii **cererii agregate**. Precursorii lui Keynes s-au

capacitate la nivel național și este un rezultat al îndeplinitei *investițiilor*.

Economic growth is determined by the following **direct and indirect factors**:

- **direct:**

- growth of the active population;
- „investments” in human capital;
- growth of the volume of the used capital;
- technological changes;

- **indirect:**

- institutions (financial institutions, private administrations, etc.);
- government.

Long-term economic growth has two important sources:

- **quantitative increase of the used production factors**, and this is called an **extensive economic growth**;

- **qualitative growth of factors**, that is the increase of the **efficiency** of production factors' use (*i.e. their productivity*); the result presents an **intensive** economic growth.

Description of the economic growth is achieved by means of the **production function**:

$GDP = f(\text{labour, capital, technical progress})$ (1)

Thus, the **economic growth derives from the quantity and the quality of the existing labour factor** of a country, which may determine a **healthy economic growth** only in conditions of simultaneous **increase in capital stock**. Otherwise, growth of a used labour quantity in conditions in which capital stock remains constant, determines the increasingly smaller efficiency of use of production factors, resulting in a decrease in production per capita.

Quality of the human factor refers to skills, level of culture and also to health and longevity of the population.

Technical progress, called “**the residual factor**” in conventional economic models (that of Robert Solow and followers), is currently one of the most important factors of the economic growth, being an important source of growth of the production factors' productivity, ergo **intensive economic growth** [2].

Economic growth theory aims at a long term period; but the starting point is the production function.

Classical economic growth theory was developed by Smith, Ricardo and Malthus. It is based on the law of decreasing returns and describes the economy's evolution in conditions of the land being a limited resource, while the population is in increase. In these circumstances, Malthus opined that the population is condemned to live at a subsistence level. The Law of Diminishing Returns resulted in a fact that when the land is limited, population growth reduces wages to the level of the population remaining constant. *The Classics omitted the contribution of a technical progress to the economic growth*.

Keynesianism believes that the national income grows while the **aggregate demand** increases. Keynes's precursors were concerned about the stability of

preocupat de stabilitatea activității economice și de reducerea șomajului. Ei au subliniat *rolul major al investițiilor*, privite ca acumulare de capital și ca o componentă a cererii agregate. *Investițiile* au rolul hotărâtor în creșterea venitului național și, deci, a producției naționale.

Teoria neoclasică introduce, ca *variabilă exogenă*, *progresul tehnic*. Se menține *rolul important al investițiilor* (care au ca rezultat creșterea înzestrării tehnice a muncii) și al creșterii cantității forței de muncă utilizate.

Noua teorie a creșterii consideră *progresul tehnic* a fi o *variabilă endogenă*. *Investițiile* nu constau în reproducerea acelorași bunuri, ci în producerea de utilaje, mașini etc., care încorporează în ele *cunoștințele* acumulate de oameni. De asemenea, se ia în considerare și faptul că *randamentul social este superior randamentului privat*, determinând, astfel, *externalități tehnologice pozitive* și, deci, **creșterea productivității**.

Noua teorie consideră că incorporarea cunoștințelor are loc prin **două căi**:

- învățare prin practică, în sensul că oamenii încorporează experiența acumulată în elementele de capital;
- invențiile, schimbările tehnologice fiind procese sistematice.

Teoria economică prevede că sunt importante următoarele **aspecte ale inovării**:

- Este foarte complex.
- *Inovațiile* se concentrează în anumite țări, care au devenit *exportatoare de cunoștințe*.
- *Difuziunea inovațiilor este costisitoare*, pentru că oamenii au o rezistență mare la schimbare, iar apărarea drepturilor de proprietate intelectuală necesită eforturi deosebite.
- *Structura pieței și a economiei influențează inovațiile*, pentru că, de exemplu, o economie concentrată pe ramurile industriale apropiate de sectorul primar cunoaște o evoluție tehnologică inferioară economiilor în care sectorul terțiar și quaternar sunt în proces de maturizare.
- *Inovațiile – strategie competitivă*. Unele întreprinderi au activități sistematice de cercetare pentru a crea noi produse sau noi tehnologii (care să le dea un avantaj de cost).

Teoriile randamentelor de scară crescătoare consideră că, inițial, *investițiile cu grad mare de noutate necesită costuri foarte mari (de asemenea și riscuri mari)* și, ca regulă, consumatorii sunt reticenti la produsele cu același grad de noutate [2].

Limitele creșterii și dezvoltarea durabilă

Clubul de la Roma (1970), luând act de epuizarea rapidă a resurselor naturale, a propus ca rezultatele economice absolute să sporească în aceeași măsură cu populația totală, astfel încât *rezultatele pe locuitor să rămână constante*. Aceasta este cunoscută ca fiind **creșterea economică zero**. Susținătorii creșterii economice zero considerau că, în planul politicii economice, aceasta ar fi singura reacție rațională pentru prezervarea resurselor pe un termen cât mai lung.

În **raportul Brundtland**, intitulat „Viitorul nostru comun”, prezentat la Conferința ONU de la **Rio de Janeiro din iunie 1992**, se afirma că „**dezvoltarea durabilă** este

economic activity and the unemployment's reduction. They emphasized the *major role of investments*, considered as a capital's accumulation and as the aggregate demand's component. *Investments* play a crucial role in a national income's growth and, therefore, in domestic production.

Neoclassical theory introduces the *technical progress as an exogenous variable*. The *important role of the investments* (resulted in increased technical equipping of labor) and growth of using labor amount are maintained.

New theory of growth considers *technical progress* as an *endogenous variable*. *Investments* are not to reproduce the same goods, but to produce tools, machinery, etc., which incorporate *knowledge* accumulated by people. Also, the fact, that the *social productivity is higher than the private one*, is taken into consideration, which determines *positive technological externalities* and, thus, **productivity growth**.

The new theory believes that the incorporation of knowledge takes place in **two ways**:

- learning by doing in practice, i.e. people incorporate the accumulated experience in capital elements;
- inventions, technological change as systematic processes.

Economic theory states that the following **aspects of innovation** are important:

- It is very complex.
- *Innovations* are concentrated in certain countries, which have become *exporters of knowledge*.
- *Diffusion of innovation is an expensive one*, because people are of high resistance to change, and intellectual property rights protection requires particular efforts.
- *Structure of the market and economy influence innovations*, because, for example, an economy focused on primary sector industries experiences the inferior technology evolution, compared with the economies that tertiary and quaternary are in the process of maturation.
- *Innovations form the competitive strategy*. Some companies carry out systematic research activities to create new products or new technologies (which give them a cost advantage).

Theories of increasing returns to scale consider that the initially *investments of high innovation rate require very high costs (and also high risk)* and, as a rule, consumers are reluctant to products with the same innovation rate [2].

Growth Limits and Sustainable Development

The Club of Rome (1970), noting the rapid depletion of natural resources has proposed to increase the absolute economic results equally to the total population's growth, so as *per capita results remain constant*. This is known as **zero economic growth**. Supporters of the zero economic growth believed that it would be the only rational response in order to preserve resources for the longest period of time in terms of economic policy.

The Brundtland Report, entitled "Our Common Future", presented at the UN Conference in **Rio de Janeiro in June 1992**, stated that "the sustainable development is designed in view of reconciliation between economy and the environment, a new

concepută în viziunea reconcilierii dintre economie și mediul înconjurător, pe o nouă cale de dezvoltare care să susțină progresul uman, nu numai în câteva locuri și pentru câțiva ani, ci pentru întreaga planetă și pentru un viitor îndelungat”. Corespunzător viziunii raportului Brundtland, **dezvoltarea durabilă (sustainable development)** este un gen nou de strategie umană ce răspunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitățile de satisfacere a trebuințelor generațiilor viitoare.

Punctul de vedere larg acceptat este de **dezvoltare durabilă sau viabilă, sustenabilă**, în cadrul căreia se urmărește interacțiunea compatibilității a patru sisteme: economic, uman, ambiental și tehnologic, astfel încât să se asigure satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și asigura propriile nevoi. Pentru realizarea condiției de compatibilitate a celor 4 sisteme care se intercondiționează, **strategia dezvoltării durabile include**, ca element esențial, indispensabil, simultanietatea progresului în toate cele patru dimensiuni.

Pornind de la **cinci factori** care se interinfluențează în procesul dezvoltării – populația, resursele naturale și mediul natural, producerea și poluarea, **strategia dezvoltării durabile își propune** să găsească criteriile cele mai adecvate de optimizare a raportului nevoi – resurse, obiective de atins – mijloace necesare, pe baza compatibilităților lor reciproce, în timp și spațiu. Este vorba de a concepe și realiza un asemenea **mediu economic** care, prin intrările și ieșirile sale, să se afle într-o compatibilitate directă, dinamică cu mediul natural, dar și cu nevoile și interesele generațiilor prezente și viitoare.

De aici, decurge că **dezvoltarea durabilă este definită** de o dimensiune naturală – în sensul că există numai atâta vreme, cât mediul creat de om este compatibil cu mediul natural; o dimensiune economică, bazată pe competitivitate concurențială; o dimensiune social-umană – în sensul că toate ieșirile din mediul creat de om trebuie să răspundă direct nevoilor și intereselor prezente și viitoare ale generațiilor care coexistă și se succed; o dimensiune național-statală, regională și mondială – în sensul compatibilității criteriilor de optimizare, atât pe plan național, cât și la nivel regional sau global-mondial.

Așadar, conceptul de **dezvoltare durabilă**, ca și strategia sa de realizare, pun problema omului și, în general, a colectivității umane, din perspectivele timpului și spațiului. Asemenea perspective, pe care trebuie să le integreze dezvoltarea durabilă, depind de cultura omului, de existența sa din trecut, de actualitate și dificultatea problemelor cu care se confruntă la fiecare nivel, de gradul de dezvoltare și incorporare a cuceririlor științei și tehnicii, de strategiile naționale și internaționale de dezvoltare.

Fără să neglijeze aspectele concrete ale vieții de zi cu zi, dezvoltarea durabilă, prin abordarea interdependentă a celor **cinci probleme cu care se confruntă actualele strategii de dezvoltare**, încearcă să conceapă scenarii de urmat, în cadrul cărora viitorul să-și găsească un loc din ce în ce mai bun și mai sigur în prezentul pe care îl trăim. Cele **patru dimensiuni** conferă **modelului viitor de dezvoltare** caracterul de **uman-durabil**.

Prin răspunsul care trebuie dat la tendențele care se

development path to support human progress not only in some places and for some years, but for the entire planet and for distant future". According to the Brundtland report's vision, **the sustainable development** is a new type of human strategy, which meets the needs of the present, without compromising of opportunities of satisfaction of the future generations' needs.

Widely accepted point of view concerns **durable or viable, sustainable development**, in which it seeks the compatibility interaction of four systems: economic, human, environmental and technological, in order to ensure satisfaction of needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. In order to achieve the condition of the 4 interrelated systems' compatibility, **the sustainable development strategy includes simultaneous progress in all four dimensions** as an essential and indispensable element.

Based on **five factors**, interacting in the process of development – population, natural resources and natural environment, production and pollution – **the sustainable development's strategy aims** to find the most appropriate criteria to optimize needs-resources ratio and goals to achieve-necessary funds ratio, based on their mutual compatibility in time and space. It is about to design and implement the similar **economic environment**, which is to be, by its inputs and outputs, in a direct and dynamic compatibility with the natural environment and the needs and interests of present and future generations.

Hence, **the durable development is defined** as the natural dimension – meaning that it exists as long as man-made environment is compatible with the natural environment; an economic dimension, based on competitive competitiveness; social and human dimension – in the sense that all exits from man-made environment must directly answer to the needs and interests of present and future generations that coexist and succeed; a national-state dimension, regional and global – in terms of compatibility of optimization's criteria, both on national level and at regional or global levels.

Thus, the concept of **sustainable development**, as well as the strategy of achieving it, put the problem of human and, generally, the human community, from the perspectives of time and space. Such perspectives, that sustainable development needs to integrate depend on human culture, his existence in past and the actuality and difficulty of current problems faced at each level, depend of the level of development and incorporation of the achievements of science and technology, the national and international development's strategies.

Without neglecting the practical aspects of daily life, sustainable development by interdependence approach of the **five current issues that are facing the actual development strategies**, attempt to conceive scenarios that can be followed in which the future can find a better and safer place in the present we live. Those **four dimensions** gives a **human sustainable** character to the **future development model**.

The answer to be given to trends that show – rapid

manifestă – creșterea rapidă a populației, industrializarea accelerată, subnutriția larg răspândită, dispariția unor resurse care nu se refac și un mediu natural în curs de deteriorare, **dezvoltarea uman-durabilă își propune** să creeze, în timp și spațiu, condițiile depășirii limitelor progresului prin progresul limitelor, atât cantitativ, cât și calitativ, de pe poziția omului, a compatibilității mediului creat de el cu mediul natural, a intereselor generațiilor în timp și spațiu.

Comparativ cu dezvoltarea de până acum, **viziunea dezvoltării uman-durabile integrează următoarele exigențe majore** la nivelul tuturor economiilor naționale și ale sistemului global al economiei mondiale:

a) un comportament fundamental, revizuit esențial, ca modalitate directă de luptă cu restricțiile obiective și subiective ale dezvoltării și de colaborarea cu mediul natural;

b) îmbunătățirea substanțială, în termeni absoluți și relativi, a dezvoltării din țările în curs de dezvoltare, în raport cu statele dezvoltate economic ale lumii;

c) o planificare strategică, cu elemente specifice și comune, aflate în compatibilitate directă, atât în plan național, cât și internațional;

d) atingerea unei stări raționale și durabile, în condițiile tradițiilor, educației și activităților curente, ale intereselor imediate va face transformarea (tranziția) disputată și lentă, succesul fiind asigurat de reala înțelegere a condiției umane, în acest context de schimbări radicale;

e) prin treccrea la dezvoltarea durabilă, noi sperăm să realizăm cum putem crea, prin acest proces complex și de durată, un prezent într-un viitor din ce în ce mai sigur;

f) în acest proces fundamental, este esențial ca știința să ajute omul să se cerceteze pe sine – sub aspectul obiectivelor și valorilor sale, la fel de mult precum dorește să cerceteze lumea pe care vrea să o schimbe;

g) în acest proces complex, de mare întindere și dificultate, cheia dezvoltării durabile nu este numai pentru a supraviețui specia umană, ci, chiar mai mult, dacă poate supraviețui fără a cădea într-o stare de existență lipsită de orice valoare.

În esență, **dezvoltarea uman-durabilă este definită** de următoarele **elemente** mai importante:

1. Compatibilitatea permanentă și sigură a mediului creat de om cu mediul natural.

2. Egalitatea șanselor generațiilor care coexistă și se succed în timp și spațiu.

3. Interpretarea prezentului prin prisma viitorului, sub forma introducerii ca **scop al dezvoltării durabile** securitatea ecologică în locul maximizării profitului.

4. Introducerea compatibilității strategiilor naționale de dezvoltare ca urmare a interdependentelor, tot mai puternice, în plan geoeconomic și ecologic.

5. Mutarea centrului de greutate în asigurarea bunăstării generale, **de la cantitatea și intensitatea creșterii economice, la calitatea acesteia**.

6. Capitalul ecologic (natural) se află în interdependență și se integrează organic cu capitalul creat de om, cu capitalul uman (cultural), în cadrul unei categorii globale ce își redefinește obiectivele economice și sociale și își extinde orizontul de cuprindere în timp și spațiu.

population growth, accelerated industrialization, widespread malnutrition, loss of resources that not recover and a deteriorating natural environment, **sustainable human development** aims to create, in time and space, requirements of exceeded the limits of progress, through limits' progress, both quantitatively and qualitatively, from the human position, of the environment compatibility with the natural environment, the interests of generations in time and space.

Compared with the development so far, **the vision of human sustainable development, integrates the following major requirements**, in all national economies and the global system of world economy:

a) a fundamental conduct, essential reviewed, as a direct way of fighting the objective and subjective restrictions of development and collaboration with the natural environment;

b) substantial improvement, in absolute and relative terms, of the development of developing countries in relation to economically developed countries of the world;

c) strategic planning, with specific and common elements, in direct compatibility, both nationally and internationally;

d) achieve a rational and sustainable state, according to tradition, education and current activities of the immediate interests will make the transformation (transition) disputed and slow, success being assured of real understanding of the human condition, in this context of radical changes;

e) through the transition to sustainable development, we hope to realize how to create through this complex and lengthy process, a present in a future increasingly safer;

f) in this fundamental process is essential that science help men to examine themselves – in terms of its objectives and values, just as he is willing to explore the world that he want to change;

g) in this complex, high expanse and difficult process, the key to sustainable development is not only the human species to survive, but even more, if you can survive without falling into a state of being worthless.

In essence, **sustainable human development**, is defined by the following major **elements**:

1. The permanent and secure environment's compatibility created by humans with the natural environment.

2. Equal opportunities of generations that coexist and succeed in time and space.

3. Interpreting the present in terms of the future, as the introduction of **sustainable development aimed** at ecological security in place of maximizing profit.

4. Introduction of compatibility of national development strategies because of interdependencies, more powerful, in geo-economic and environmental plan.

5. Moving the center of gravity in the general welfare, from the amount and intensity of economic growth to it quality.

6. Ecological capital (natural) are interdependent and

7. Trecerea la o **nouă strategie** cu față natural-umană, în care obiectivele dezvoltării economice și sociale să fie subordonate deopotrivă însănătoșirii omului și mediului natural, în timp și spațiu.

Pornind de la necesitatea realizării acestor componente, **noua strategie a dezvoltării durabile își propune** să surprindă schimbarea tipului de creștere economică, controlul poluării, crearea unui cadru instituțional și legislativ adecvat lor și eficace, sistemul educațional în măsură să anticipeze și să aprofundeze cunoștințele, sistemul de instrumente economice care să prevină, să protejeze și să asigure resursele rare, sistemul de indicatori specifici, după care să aprecieze calitatea dezvoltării și vieții oamenilor [2].

Pentru a diminua diversele contraste și pentru a asigura o dezvoltare globală echilibrată, de-a lungul timpului au fost elaborate o serie de strategii și concepte care pun accentul pe procesul creșterii economice, proces considerat ca fiind bază a progresului în toate domeniile. Dacă modelele tradiționale de creștere economică erau orientate spre dezvoltarea și amplificarea avuției create astfel încât să fie asigurate premisele pentru creșterea nivelului de trai sau, altfel spus, aveau o orientare predominant cantitativă, noile abordări ale creșterii trebuie să fie predominant calitative, ceea ce înseamnă că procesul de creștere trebuie să deservească predominant dimensiunile umane, sociale și cele referitoare la mediul înconjurător. Dezvoltarea trebuie să conducă la îmbunătățirea calității vieții oamenilor și la extinderea abilităților lor de a-și modela propriul viitor. Pornind de la aceste considerente, a fost definit conceptul de „dezvoltarea umană” în primul Raport mondial asupra dezvoltării umane elaborat și publicat în 1990 de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

În anul 2000 a fost publicată, sub egida Băncii Mondiale și sub coordonarea lui Vinod Thomas, vicepreședinte al Băncii Mondiale și director al Institutului Băncii Mondiale, lucrarea „Calitatea creșterii”. În această lucrare se subliniază importanța dimensiunii calitative a creșterii economice, afirmându-se că dezvoltarea este mai bine deservită atunci când calitatea și cantitatea creșterii se împletesc și când procesul se axează pe dimensiunile umane, sociale, precum și pe cele referitoare la mediul înconjurător și la guvernare [6].

Creșterea și dezvoltarea economică reprezintă fenomene interdependente. Aceasta nu înseamnă însă că orice creștere economică amplifică dezvoltarea reală și contribuie automat la îmbunătățirea condițiilor generale de viață și civilizație.

În acest sens, “Raportul asupra dezvoltării umane” elaborat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în anul 1996, definește cinci tipuri negative de creștere economică:

- creștere economică fără crearea de noi locuri de muncă;
- creștere economică simultană cu accentuarea inegalităților sociale și de venit;
- creștere economică neînsoțită de o dezvoltare a climatului și instituțiilor democrației;
- creștere economică însoțită de pierderea identității culturale;
- creștere economică realizată în condițiile diminuării

organicamente integrate cu capitalul creat de om, cu capitalul uman (cultural), în cadrul unei categorii care redefinește obiectivele economice și sociale și extinde orizontul în timp și spațiu.

7. Trecerea la o **nouă strategie** natural-umană, în care obiectivele economice și sociale să fie subordonate atât dezvoltării omului și mediului natural, în timp și spațiu.

Pornind de la necesitatea realizării acestor componente, **noua strategie a dezvoltării durabile își propune** să surprindă schimbarea tipului de creștere economică, controlul poluării, crearea unui cadru instituțional și legislativ adecvat lor și eficace, sistemul educațional în măsură să anticipeze și să aprofundeze cunoștințele, sistemul de instrumente economice care să prevină, să protejeze și să asigure resursele rare, sistemul de indicatori specifici, după care să aprecieze calitatea dezvoltării și vieții oamenilor [2].

Pentru a diminua diversele contraste și pentru a asigura o dezvoltare globală echilibrată, over time were developed a number of strategies and concepts that focus on the economic growth process, considered basic to progress in all areas.

If traditional growth models were oriented at developing and enhancing created wealth, in order to secure premises for raising living standards or, in other words, had a predominantly quantitative orientation, new approaches must be predominantly qualitative growth, which means that the increase process should serve predominantly the human, social dimensions, and related to the environment.

The development should lead to improvement of living standards and expanding their ability to shape their own future. Based on these considerations, was defined the concept of "human development" in the first global Human Development Report prepared and published in 1990 by the United Nations Development Programme (UNDP).

In 2000 was published under the World Bank and coordinated by Vinod Thomas, World Bank Vice President and Director of the World Bank Institute, the work of "Quality growth". This paper emphasizes the importance of the qualitative growth, claiming that development is best served when the quality and quantity of growth are intertwined and when the process is focus on human dimensions, social, and those related to environment and government [6].

Economic growth and development are interdependent phenomena. This does not mean that any real development and growth enhances automatically and contribute to improving the general conditions of life and civilization.

In this sense, "The Human Development Report" prepared by United Nations Development Programme (UNDP) in 1996 defines five types of negative economic growth:

- economic growth without creating new jobs;
- simultaneous economic growth with the accentuated social and income inequalities;
- economic growth unaccompanied by a development of climate and democratic institutions;

resurselor necesare satisfacerii trebuințelor generațiilor viitoare.

Aceste situații evidențiază faptul, că sporirea volumului producției pe locuitor nu se reflectă de la sine în creșterea nivelului de viață al populației. Atunci când ritmul creșterii populației devansează evoluția producției, nu are loc nici măcar creșterea veniturilor pe locuitor, situație numită *“creștere regresivă”* sau *“creștere negativă”*. Dacă, dimpotrivă, creșterea producției devansează creșterea demografică, avem de-a face cu o *“creștere progresivă”*. În unele cazuri, însă, nici creșterea progresivă nu duce la sporirea avuției naționale și a venitului real pe locuitor. Este vorba despre *“creșterea pauperizantă”*, care reflectă “situația în care degradarea termenilor de schimb (nivelul prețurilor produselor exportate este inferior nivelului prețurilor produselor importate) obligă țările respective să producă și să exporte mai mult fără a putea crește importurile în aceeași măsură” [7].

Factorii și tipurile creșterii economice

Principalii factori care asigură creșterea economică sunt: capitalul, rata investițiilor (acumulării), bogățiile naturale, volumul resurselor de muncă ocupate, volumul de cunoștințe dobândite, organizarea producției, progresul tehnico-științific, capacitatea de absorbție a pieței interne, schimburile internaționale etc.

Factorii creșterii economice pot fi grupați după mai multe criterii. Astfel, după modul de influențare a creșterii economice, aceștia se grupează în: *factori direcți și factori indirecți*.

Factorii direcți influențează creșterea economică în mod direct, nemijlocit, în timp ce factorii indirecți o influențează mijlocit, prin intermediul celor dintâi (direcți), amplificând sau diminuând efectele acestora. În categoria *factorilor direcți* se includ: potențialul uman, resursele naturale și capitalul, iar în categoria factorilor indirecți – ceilalți factori menționați.

Atât factorii direcți, cât și cei indirecți prezintă două laturi: *cantitativă*, a volumului lor (volumul potențialului uman, resurselor naturale, capitalului, investițiilor, dimensiunile pieței, volumul schimburilor economice internaționale etc.) și *calitativă, a eficienței folosirii lor* (*productivitatea muncii, eficiența utilizării resurselor naturale, randamentul capitalului, eficiența schimburilor economice internaționale etc.*) [8].

Într-o perioadă sau alta poate domina fie latura cantitativă, fie cea calitativă a factorilor creșterii economice. Atunci când sporirea indicatorilor macroeconomici (venitul național, produsul intern brut) este rezultatul influenței preponderente a laturii cantitative, a extinderii utilizării factorilor de producție, *creșterea economică este de tip extensiv*. În situația influenței preponderente a laturilor *calitative ale factorilor creșterii economice* la sporul rezultatelor macroeconomice obținute, *creșterea economică este de tip intensiv*.

Creșterea economică de tip intensiv constituie suportul progresului economic în condițiile contemporane. Acest tip de creștere caracterizează țările dezvoltate, cu economie de piață. De exemplu, la începutul deceniului al șaptelea al secolului trecut, aportul factorilor extensivi în SUA reprezentau mai puțin de o treime, ceea ce oglindește

- economic growth accompanied by loss of cultural identity;
- economic growth achieved in terms of reduced needed resources required to satisfy the needs of future generations.

These cases show that the increased output per capita does not reflect itself in raising the living level of population. When population growth rate advance the production's evolution, there is not even increasing per capita income, a situation called *“growth regression”* or *“negative growth”*.

If, conversely, increased production advance the demographic growth, we are dealing with a *“progressive increase”*. In some cases, however, no progressive increase does not lead to increased national wealth and real income per capita. It's *“impoverished growth”*, reflecting "where the terms of trade deterioration (the prices of exported products is lower than the price of imported goods) require that countries will produce and export more without increasing imports in the same measure" [7].

Factors and types of economic growth

The main factors that ensure economic growth are: capital, investment rate (accumulation), natural resources, the amount of employed labor resources, the knowledge acquired, the organization of production, scientific and technical progress, the absorption capacity of the internal market, international trade etc.

Growth factors can be grouped according to several criteria. Thus, according to the way of influencing economic growth, they are grouped into: *direct factors and indirect factors*.

Direct factors influence economic growth directly, while indirect influencing factors mediated through those first (direct), amplifying or reducing their effects. The category of *direct factors* include: human potential, natural resources and capital, and indirect factors other factors mentioned category.

Factors both direct and indirect ones has two sides: *quantitative*, their volume (volume potential, natural resources, capital, investment, market size, volume of international economic exchanges, etc.). And *quality, their efficiency use* (*labor productivity, natural resource efficiency, capital efficiency, effectiveness of international economic exchanges, etc.*) [8].

One time or another may dominate either the side of quantitative or qualitative factors of economic growth. When macroeconomic indicators increase (national income, gross domestic product) is mainly the result of quantitative side influence, of extending the use of production factors, such *growth is extensive*. If the prevailing influence is the *qualitative aspect of growth factors*, to the increase macroeconomic results achieved, *growth is intensive type*.

Economic growth of intensive type constitutes the support of economic progress in contemporary conditions. This type of growth characterize developed countries with market economies. For example, at the beginning of the seventh decade of last century, extensive input factors in the USA represented more than

caracterul preponderent intensiv al creșterii economice în această țară.

Tipul de creștere intensivă succede, în principiu, cel extensiv. La granița dintre ele se situează *tipul intermediar de creștere economică*, în care laturile cantitative, respective, cele calitative au contribuții relativ comparabile la obținerea sporului de rezultate macroeconomice.

Creșterea extensivă și cea de tip intermediar pot fi susținute doar un timp limitat, datorită caracterului epuizabil și greu regenerabil sau substituibil al unor resurse, a costurilor economice, ecologice și sociale ridicate pe care le determină. Ele sunt, însă, etape ce trebuie parcurse pentru a realiza acele *acumulări structurale și calitative specifice creșterii intensive*.

Tipul intensiv de creștere economică este propriu economiilor avansate, cu o structură diversificată, capabilă de a genera și absorbi progres tehnologic și aflate într-un echilibru deja consolidat al cererii cu oferta de bunuri și servicii. Economii aflate în acest tip de creștere beneficiază, de regulă, de toate formele impactului favorabil al *inovării, de efectele noilor tehnologii caracteristice economiei informatizate*.

Periodizarea creșterii economice se poate face și pe baza altor criterii, cum sunt: tipul relațiilor economico-sociale, nivelul de dezvoltare economică, gradul de participare la schimburile economice internaționale.

În acest cadru, prezintă interes analiza făcută de economistul american W.W. Rostow în lucrarea "Stadiile creșterii economice", potrivit căreia, *în dezvoltarea sa, orice țară parcurge cinci stadii*:

- *societatea tradițională*, caracterizată printr-o structură economico-socială dominată de funcțiile productive limitate, în care agricultura stă la baza întregii vieți economice, iar structurile sociale sunt determinate de proprietatea funciară;

- *condițiile prealabile ale demarajului*, stadiu al creșterii economice în care economia se află într-un proces de tranziție; au loc schimbări importante în sectorul agricol, care conduc la creșterea productivității muncii ce face posibilă eliberarea unei părți din populația agricolă și consacrarea ei industrială; apar noi funcții productive în industrie, iar schimburile stimulează acest dinamism;

- *stadiul demarajului*, în cursul căruia societatea învinge obstacolele din calea unei creșteri economice susținute. După Rostow, demarajul permite un sistem de creștere autonomă, autoîntreținută, dar pentru atingerea acestui stadiu *sunt necesare două condiții* esențiale, și anume: prima, o rată susținută, înaltă a investițiilor, și a doua condiție, *crearea și dezvoltarea de noi ramuri industriale, denumite motrice*, care sporesc cererea de forță de muncă și încurajează creșterea cererii de bunuri manufacturiere și de servicii;

- *mișcarea către maturitate* reprezintă stadiul în care se generalizează noile tehnici oportune în industriile motrice, cu certe consecințe referitoare la capacitatea de generare și de propagare a tehnologiei moderne în întreaga economie;

- *stadiul consumului de masă*, în care economia atinge un asemenea potențial productiv, pe baza căruia producția bunurilor de consum durabile și, mai ales, a serviciilor devin

one third, which reflects the most intensive growth character in this country.

Intensive type succeeds, in principle, the *extensively*. At the border between them lies *intermediate type of growth*, where the quantitative sides, that the contributions were relatively comparable quality to achieve macroeconomic growth results.

Extensive growth and intermediate type can be supported only a limited time, because of finite and difficult renewable or substitutability of resources, economic costs, environmental and social high costs that they cause. They are but steps to be taken to achieve those specific *structural and qualitative accumulation specific to intensive growth*.

The type of intensive growth is proper in advanced economies, with a diversified structure, able to generate and absorb technological progress and that are in an already consolidated balance of supply and demand of goods and services. Economies with this type of growth have usually favorable impact of all forms of *innovation, the effects of new technology features computerized economy*.

Periodization of economic growth may also be made on the base of other *criteria*, such as: type of economic and social relations, economic development, participation in international economic exchanges.

In this framework, present interest the analysis made by the american economist W.W. Rostow in "Stage of economic growth", according to which *any country in its development go through five stages*:

- *traditional society* characterized by economic and social structure dominated by limited production functions, where the agriculture is the basis for the whole economic life, and social structures are determined by land ownership;

- *prerequisites for start-up*, stage of growth when the economy is in a transition process; have important changes in agriculture, leading to increased productivity what makes it possible to release a part of the agricultural population and consecrate it to industrial; new productive features appear in industry and the trade stimulate this dynamism;

- *start-up stage*, during which the company overcome obstacles to sustained economic growth. According Rostow, starting allows a system of autonomous growth, self-sustaining, but to reach this stage *requires two essential conditions*, namely: first, a *sustained high rate of investment*, and the second condition, *the creation and development of new industries, called driving*, which increases labor demand and encourage increased demand for manufactured goods and services;

- *move towards maturity* is the stage where new opportune techniques in key drive industries are generalized, with clear consequences on the ability to generate and spread of modern technology throughout all economy;

- *mass consumption stage*, where the economy reaches such a productive potential, on which the durables production of goods and especially of services

principalele sectoare ale economiei.

Din această analiză logico-istorică nu se poate deduce că există un model universal al evoluției economiei tuturor țărilor. Există zone întregi ale lumii în care nu se regăsesc fazele menționate, iar ultimele două stadii se întâlnesc într-un număr relativ mic de țări.

Pe baza cercetării evoluției *tehnicilor utilizate și a mutațiilor structurale*, A. Toffler consideră că are loc dezvoltarea economică a cunoscutelor faze sau "valuri". *Noua civilizație*, apreciază A. Toffler, sfidează civilizația industrială tradițională; el aduce noi surse de energie regenerabile, mai diversificate, un nou mod de comportament al agenților economici, iar *informația devine sursa principală de dezvoltare* [9].

Teoriile moderne subliniază deplasarea de la economia bunurilor fizice la *economia ideilor*. *Creșterea economică bazată pe informație, pe cunoaștere* extinde nebanuit de mult frontiera posibilităților de producție, întrucât ideile nu sunt supuse aceluiași restricții ca și bunurile materiale, ele fiind practic nelimitate, spre deosebire de bunurile fizice, care nu pot fi utilizate simultan de mai multe persoane. *Lărgirea cunoștințelor și eficiența* apar ca surse majore și indică rolul *cercetării, educației și practicii ca surse* importante ale creșterii producției [10].

Concluzii. La etapa actuală, dezvoltarea societății noastre poate fi asigurată doar de o creștere economică sustenabilă și calitativă. Aceasta impune *schimbarea a înseși paradigmei de creștere economică și de dezvoltare* a Republicii Moldova – trecerea de la un model de creștere economică și de dezvoltare bazat, cu preponderență, pe factori cantitativi la alt model, bazat, cu preponderență, pe factori calitativi, intensivi și cu eficiență înaltă. Aceasta este condiția indispensabilă pentru asigurarea unei *creșteri economice robuste, organice și echilibrate*.

Fundamentarea necesității trecerii în Republica Moldova la noua *paradigmă de creștere economică calitativă* a implicat cercetarea: conținutului și delimitărilor creșterii economice; limitelor creșterii și dezvoltării umane durabile; factorilor, tipurilor și periodizării creșterii economice etc. Lărgirea *cunoștințelor și eficiența* apar ca surse majore și indică rolul cercetării și educației ca *surse* importante ale creșterii economice calitative.

become the key sectors of the economy.

From this logical-historical analysis can not be inferred that there is a universal model of economic development in all countries. There are whole areas of the world where those phases are not found and the last two stages are found in relatively few countries.

Based on research of *development techniques and structural mutations*, A. Toffler believes that economic development takes place the known phases or "waves". *The new civilization*, considers A. Toffler, defies traditional industrial civilization; it brings new sources of renewable energy, more diverse, a new way of behavior of economic agents, and *information becomes the main source of development* [9].

Modern theories emphasizes the movement from physical goods economy to the *economy of ideas*. *Economic growth based on information, knowledge* extends far unsuspected production possibilities frontier because ideas are not subject to the same restrictions as material goods, which are virtually unlimited. Unlike physical goods that can not be used simultaneously by multiple people. *Expanding the knowledge and efficiency* appear as major sources and indicates the role of *research, education and practice as important sources* of output growth [10].

Conclusions. At present, our society's development can be ensured only by sustainable and qualitative economic growth. This requires *changing of the paradigm of economic growth and development* of the Republic of Moldova itself: the shift from the model of growth and development based mainly on quantitative factors to the other model, based mainly on qualitative intensive factors and high efficiency. This is vital for ensuring a *robust, organic and balanced economic growth*.

The substantiation of the need of Moldova's transition to the new *paradigm of qualitative economic growth* involved the research of: content and boundaries of economic growth; limits of the growth and durable human development; factors, types and periodization of economic growth, etc. The expanding of *knowledge and efficiency* appears as major sources and indicates the role of research and education as important *sources* of qualitative economic growth.

Referințe bibliografice/References

1. <http://www.timpul.org/ro/news/detail/remittances-by-exports-and-services.html>
2. <http://www.stiucum.com/economie/microeconomie-si-macroeconomie/Cresterea-economica95966.php>
3. <http://www.scribd.com/doc/25371977/Capitolul-15-Cresterea-Economica-Si-Dezvoltarea-Durabila>
4. **Kuznets, S.** Economic Growth and Structure, Selected Essay, Heinemann Educational Books Ltd., London, 1966, pag. 6.
5. **Marie Albertini, J.** Les rouages de l'économie nationale, Paris, Les édition ouvrières, 1991.
6. <http://store.ectap.ro/articole/116.pdf>
7. **Coșea, M.,** Curs de economie, Ed. Tribuna Economică, București, 2003, pag. 231.
8. **Dinu, M.; Cezar Mereuță,** Economia României: 1990-2000, Ed. Economică, București, 2001, pag.18.
9. **Rostow, W.** Les etapes de la croissance de la économique, Paris, Edition du Seuil, 1963.
10. **Dornbusch, R.; Fisher, S.,** Macroeconomia, Sedona, Timișoara, 1997, pag. 551-553.

Recomandat spre publicare: 20.01.12